

Հավելված
Հաստատված է Հայաստանի
Հանրապետության հանրային
ծառայությունները կարգավորող
հանձնաժողովի 2022 թվականի
սեպտեմբերի 28-ի N380-Լ
որոշմամբ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ**

ԾՐԱԳԻՐ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՂ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ
2023 ԹՎԱԿԱՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ**

ՆԱԽԱԲԱՆ	3
1. Էներգետիկայի բնագավառ	5
1.1. Իրավական բարեփոխումներ	5
1.2. Սակագնային քաղաքականություն	8
1.3. Ներդրումային ծրագրերի համաձայնեցում և զննումների մոնիթորինգ	11
1.4. Վերականգնվող էներգետիկա	15
2. Զրային ոլորտ	18
2.1. Զրամատակարարման գրաֆիկների համաձայնեցում, խմելու ջրի սպառման ծավալների մոնիթորինգ և բաժանորդ դառնալու գործընթացի պարզեցում	18
2.2. Սակագնային քաղաքականություն	19
3. Էլեկտրոնային հաղորդակցության բնագավառ	20
4. Կարգավորվող ընկերությունների ֆինանսատնտեսական գործունեության վերլուծություն	23
5. Սպառողների շահերի պաշտպանություն	24
5.1. Սպառողների դիմումների քննարկում	24
5.2. Սպասարկման որակի ցուցանիշներ	26
6. Հանձնաժողովի գործունեության հրապարակայնությունը և թափանցիկությունը	29
7. Միջազգային համագործակցություն	31
8. Հանձնաժողովի կողմից բյուջետային մուտքերի ապահովում և 2023 թվականի պահպանման ծախսերի նախահաշիվ	35
9. Հանձնաժողովի 2023 թվականի գործունեության ծրագրի հանրային քննարկումը	36

ՆԱԽԱԲԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովը (այսուհետ՝ հանձնաժողով) պետական քաղաքականություն իրականացնող ինքնավար մարմին է, որը օրենքներով իրեն վերապահված իրավասությունների շրջանակում կարգավորում է էներգետիկայի, հեռահաղորդակցության (էլեկտրոնային հաղորդակցության), փոստային կապի (ունիվերսալ ծառայությունների սակագների սահմանման մասով), երկաթուղային տրանսպորտի (ենթակառուցվածքի օգտագործման վճարի սահմանման մասով), տրանսպորտային միջոցների պարտադիր տեխնիկական զննության անցկացման (սակագների մասով) բնագավառները և ջրային ոլորտը:

Հանրային ծառայությունների ոլորտում կարգավորող մարմնի դերն ու նշանակությունը նորովի արժևորվեցին 2015 թվականի Սահմանադրության ընդունմամբ, երբ սահմանադրաիրավական կարգավորումների հիմքում դրվեց միջազգային առաջավոր փորձը՝ ուղղված ինստիտուցիոնալ, քաղաքական, իրավական և ֆինանսական առումով անկախ մասնագիտացված կարգավորող մարմին ձևավորելուն: Նշված փոփոխությունների արդյունքում հանձնաժողովին վերապահվեց ինքնավար մարմնի կարգավիճակ, որը ամրագրվեց նաև գործընթացին հաջորդած «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» օրենքի փոփոխություններով՝ նախատեսելով անկախ և ինքնավար կարգավորող մարմնի գործունեության ապահովման օրենսդրական երաշխիքները:

Հանձնաժողովը, որպես ինքնավար մարմին, կոչված է հավասարակշռելու հանրային ծառայություններից օգտվող սպառողների և ոլորտի տնտեսվարող անձանց շահերը՝ հիմքում դնելով կարգավորող մարմնի անկախությունը և կառույցի նկատմամբ վստահության բարձրացումը:

Ելնելով նշվածից և հաշվի առնելով հանրության համար կարգավորվող ծառայությունների կենսական նշանակությունը՝ հանձնաժողովն իր 2023 թվականի տարեկան գործունեության ծրագրով նախանշել է այն հայեցակարգային մոտեցումները, որոնք կապահովեն արդյունավետ և հանրօգուտ կարգավորման քաղաքականության իրականացում:

Հանձնաժողովի կառուցվածքային ստորաբաժանումներն են.

- 1) Սակագնային քաղաքականության վարչություն,
- 2) Իրավաբանական և լիցենզավորման վարչություն,
- 3) Հեռահաղորդակցության վարչություն,
- 4) Ֆինանսատեխնիկական և դիմումների քննարկման վարչություն,
- 5) Գործերի կառավարման վարչություն,
- 6) Անձնակազմի կառավարման բաժին,
- 7) Հաշվապահական հաշվառման և սոցիալական ծրագրերի իրականացման բաժին,
- 8) Միջազգային համագործակցության բաժին:

Հանձնաժողովի բնականոն աշխատանքը, «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» օրենքի համաձայն, համակարգում և ապահովում է հանձնաժողովի նախագահը, իսկ հանձնաժողովի կառուցվածքային ստորաբաժանումների աշխատանքը՝ օրենսդրությամբ իրենց վերապահված իրավասությունների շրջանակում, հանձնաժողովի անդամները և գլխավոր քարտուղարը:

1. Էներգետիկայի բնագավառ

1.1. Իրավական բարեփոխումներ

2023 թվականի ընթացքում հանձնաժողովն իր գործունեության ծրագրային ուղղությունների տիրույթում նախանշել է մի շարք իրավական բարեփոխումներ՝ միտված գործող կարգավորումների կատարելագործմանը, իրավական բացերի լրացմանը և կանոնակարգերի լրամշակմանը:

2022 թվականի փետրվարի 1-ից էլեկտրաէներգետիկական շուկան ամբողջովին կարգավորվող մոդելից անցում կատարեց նոր՝ առավել ազատական մոդելի: Համակարգում ներդրվեցին մրցակցային շուկայի բաղադրիչներ, որոնք միտված են՝

- ապահովելու նոր մրցակցային մասնակիցների մուտքը էլեկտրաէներգետիկական շուկա,
- լավարկելու պլանավորումը՝ ներդնելով գնագոյացման առավել արդար մեխանիզմ և առաջացած շեղումների համար հասցեական պատասխանատվություն,
- հնարավորություն ընձեռելու սպառողներին՝ ընտրելու այլ մատակարար կամ որպես որակավորված սպառող ինքնուրույն գնելու էլեկտրական էներգիա մեծածախ շուկայից,
- խթանելու այլ երկրների հետ էլեկտրական էներգիայի առևտուրը:

Իրողություն է, որ էլեկտրաէներգետիկական շուկայի ամբողջական ազատականացումն այն ուղենիշն է, որին ձգտում է ողջ առաջավոր աշխարհը: Միաժամանակ, նույնչափ արսիոմատիկ է այն, որ նշված ռեֆորմը բավականին բարդ և արմատական է, ուստի պարունակում է լուրջ ռիսկեր ինչպես ներդրման, այնպես էլ իրագործման առումով: Այդ է պատճառը, որ ամբողջ աշխարհում շուկայի ամբողջական ազատականացման գործընթացը տևում է մի քանի, երբեմն նաև տասնյակ տարիներ: Նշված ռիսկերն առավել ընդգծված են լինում էլեկտրաէներգետիկական փոքր ու սահմանափակ միջպետական էլեկտրահաղորդման գծերով համակարգ և փոքրաթիվ համակարգային նշանակության կայաններ (Հայաստանի Հանրապետությունում՝ 7 խոշոր արտադրողներ) ունեցող երկրներում, ինչպիսին է նաև Հայաստանը: Ելնելով նշվածից,

որպեսզի անցումն առավել ազատական մոդելի լինի հնարավորինս անցնցում, շուկայի գործարկման առաջին տարվա համար սահմանվեցին անցումային կարգավորումներ: Նշված կարգավորումները մի կողմից միտված էին արտադրության հատվածում թույլ տալ շուկայի մասնակիցներին իրենց վարքագիծը համապատասխանեցնելու շուկայական նոր մոդելին (ժամային հաշվառում և պատասխանատվություն)՝ կանխելով հնարավոր սնանկացման ռիսկերը, մյուս կողմից՝ սպառման հատվածում խոշոր խաղացողներին թույլ տալ օգտվելու շուկայի ընձեռած առավելություններից՝ միևնույն ժամանակ նվազագույնի հասցնելով բացասական ազդեցությունը առավելապես պաշտպանության կարիք ունեցող սպառողական խմբի՝ բնակչության վրա:

Էլեկտրաէներգետիկական շուկայի մրցակցային մոդելին աստիճանական անցման պայմաններում 2022 թվականի փետրվարի 1-ից հանձնաժողովն իրականացրել է էլեկտրաէներգետիկական մեծածախ շուկայի մշտադիտարկում՝ միտված անցումային շրջանում շուկայում առաջացող հնարավոր խոչընդոտների (այդ թվում՝ շուկայի մասնակիցների վերահսկողությունից դուրս գտնվող գործոններով պայմանավորված խնդիրների) հնարավորինս շուտ հայտնաբերմանն ու դրանց լուծմանն ուղղված միջոցների ձեռնարկմանը: Հաշվի առնելով, որ 2023 թվականի փետրվարի 1-ից ավարտվում է շուկայի գործարկման անցումային ժամանակահատվածը, նախատեսվում է հանձնաժողովի ակտիվ ներգործություն՝ միտված շուկայի չկարգավորվող բաղադրիչում առևտրի ակտիվացմանը, իսկ կարգավորվող բաղադրիչում՝ շուկան առավել կանխատեսելի դարձնելուն:

Արդյունքում, 2023 թվականին հանձնաժողովի կողմից կշարունակվեն Հայաստանի Հանրապետության էլեկտրաէներգետիկական շուկայի մրցակցային մոդելի կայացմանն ուղղված իրավակարգավորումների (այդ թվում՝ էլեկտրաէներգետիկական մեծածախ և մանրածախ շուկաների առևտրային կանոնների, էլեկտրաէներգետիկական մեծածախ և մանրածախ շուկաների պայմանագրերի նոր օրինակելի ձևերի, էլեկտրաէներգետիկական շուկայի հաղորդման և բաշխման ցանցային կանոնների) կատարելագործման աշխատանքները:

Էլեկտրաէներգետիկական շուկայի ամբողջական ազատականացմանն ուղղված բարեփոխումների հաջորդ փուլը, Հայաստանի Հանրապետության էներգետիկայի բնագավառի զարգացման ռազմավարական ծրագրի (մինչև 2040 թվականը) համաձայն, նախատեսվում է մեկնարկել «Էլեկտրաէներգետիկայի մասին» նոր օրենքի մշակմամբ, որում հաշվի կառնվեն ԵՄ դիրեկտիվների պահանջները: Նոր օրենքի մշակման անհրաժեշտությունը պայմանավորված է էլեկտրական էներգիայի ազատականացված շուկայի ներդրման ընթացքում առաջացող հնարավոր խնդիրների կարգավորման և միջազգային փորձի հետ օրենսդրական դաշտի ներդաշնակեցման անհրաժեշտությամբ և կսկզբնավորի բարեփոխումների երկրորդ փուլը, որի ընթացքում կդիտարկվեն լիարժեք մրցակցային շուկայի ձևավորման հնարավորությունները: Հանձնաժողովը գործուն մասնակցություն կունենա հիշյալ օրենքի մշակմանը, որի ընդունումից հետո կնախաձեռնի դրանից բխող իր իրավական ակտերի լրամշակման աշխատանքները:

Էլեկտրաէներգետիկական շուկայի ազատականացման աշխատանքները հնարավորություն կստեղծեն միջսահմանային առևտրի ակտիվացման համար, որի շրջանակում էներգետիկայի բնագավառում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազոր մարմնի հետ համատեղ կշարունակվեն աշխատանքները Վրաստանի համապատասխան մարմինների հետ՝ ըստ անհրաժեշտության քննարկելով Հայաստանի Հանրապետության և Վրաստանի միջև էներգետիկ համագործակցության ընդլայնմանն ուղղված միջոցառումների իրականացման և համաձայնագրերի կնքման հարցերը:

Հանձնաժողովը 2023 թվականին ակտիվ մասնակցություն կունենա նաև էներգետիկայի բնագավառի զարգացման ռազմավարության շրջանակում ջերմամատակարարման և գազամատակարարման ոլորտների կարգավորման, բարեփոխումների իրականացման և միջազգային փորձի հետ օրենսդրական դաշտի ներդաշնակեցման նպատակով «Ջերմամատակարարման մասին» և «Գազամատակարարման մասին» առանձին ու ժամանակակից սկզբունքների վրա հիմնված նոր օրենքների նախագծերի մշակման աշխատանքներին, իսկ հետագայում ձեռնամուխ կլինի նշված օրենքների հիման վրա անհրաժեշտ իրավական ակտերի մշակմանը կամ գործող ակտերի լրամշակմանը:

2023 թվականին հանձնաժողովը կշարունակի նաև կարգավորման մեխանիզմների կատարելագործմանն ուղղված իր այլ իրավական ակտերի լրամշակման աշխատանքները:

1.2. Սակագնային քաղաքականություն

Հանձնաժողովի կողմից իրականացվող սակագնային քաղաքականությունը նպատակաուղղված է հանրային ծառայությունների ոլորտում կարգավորվող գործունեություն իրականացնող անձանց բնականոն տնտեսական գործունեության ապահովմանը, ինչպես նաև սպառողների և կարգավորվող գործունեություն իրականացնող անձանց շահերի հավասարակշռմանը՝ միաժամանակ հնարավորություն ընձեռելով իրականացնելու արդիականացման և հեռանկարային զարգացման ծրագրեր:

Մասնավորապես, էներգետիկայի բնագավառում, ընկերությունների գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, հանձնաժողովի կողմից կիրառվում են միջազգային պրակտիկայում ընդունված կարգավորման մեխանիզմները՝ ինչպես ծախսերի (cost based) որոշման վրա հիմնված, այնպես էլ արդեն իսկ շուկայական (market based) մեխանիզմները: Ընդ որում, «cost based» մեխանիզմի մասով կիրառվում են շահույթի դրույքի սահմանային մակարդակի (rate of return regulation), սահմանային հասույթի մակարդակի (revenue cap regulation) և սահմանային սակագնի մակարդակի (price cap regulation) մեթոդները: Կարգավորման «market based» մեխանիզմի մասով էլեկտրաէներգետիկական ազատական շուկայի գործունեությանը զուգընթաց կավելանա նշված սկզբունքով գործող շուկայի մասնակիցների թիվը, այդ թվում՝ 2023 թվականին «էներգետիկայի մասին» օրենքով սահմանված էլեկտրական էներգիայի գնման երաշխիքային ժամկետը լրացած ևս 9 փոքր հիդրոէլեկտրակայաններ կանցնեն մրցակցային դաշտ՝ դառնալով մրցակցային պայմաններով գործող արտադրողներ: Կարգավորման «cost based» մեխանիզմների կիրառման ժամանակ որոշ ընկերությունների մոտ արդեն իսկ կիրառվում և նախատեսվում է կիրառել խթանիչ կարգավորման գործիքակազմ (incentive-based mechanisms)՝ ավելի բարձր արդյունավետության մակարդակ ապահովելու նպատակով: Այս մոտեցումը խթան է, որպեսզի ընկերությունները յուրաքանչյուր կարգավորման ժամանակահատվածի համար հնարավորինս արագ հասնեն ծախսերի օպտիմալացման և կորուստների կրճատման՝

այդ ընթացքում ստանալով լրացուցիչ օգուտներ, իսկ կարգավորման ժամանակահատվածի ավարտին հաջորդող տարվա սակագներում արդեն իսկ հաշվի կառնվեն բարելավված ցուցանիշները՝ դրական ազդեցություն ունենալով սպառողների սակագների վրա: Իթանիչ սակագնային քաղաքականություն 2016 թվականից սկսած կիրառվում է «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» փակ բաժնետիրական ընկերության նկատմամբ, որի դրական արդյունքներով պայմանավորված՝ նմանօրինակ խթանիչ կարգավորման գործիքակազմ նախատեսվում է կիրառել նաև մյուս ոլորտներում: Մասնավորապես, գազամատակարարման համակարգում արդեն իսկ մշակվել և առաջիկայում կհաստատվի խթանիչ սակագնային քաղաքականություն նախատեսող սակագների հաշվարկման նոր մեթոդիկան, որի համաձայն՝ գազամատակարարման համակարգի ընկերությունների համար ամրագրվել է 10-ամյա ժամանակահատված՝ բաժանված 2 հնգամյա ժամանակահատվածների: Հնգամյա ժամանակահատվածների ընթացքում տարեկան կտրվածքով չեն վերանայվելու ընկերության շահագործման և պահպանման ծախսերը (միայն նյութական և նորոգման ծախսերն են ենթարկվելու սղաճով ճշգրտման), կորուստների թույլատրելի մեծությունը՝ յուրաքանչյուր ժամանակահատվածի ավարտին սահմանելով թիրախային ցուցանիշներ, ինչպես նաև ամրագրվել են անհրաժեշտ ներդրումների ծավալը: Այսպիսով, ակնկալվում է ունենալ առնվազն հետևյալ թիրախային ցուցանիշները.

✓ 1-ին հնգամյա ժամանակահատվածի ավարտին՝ նորոգման և նյութական ծախսերի կրճատում 10%-ով, սակագնի հաշվարկներում ներառված աշխատողների թվաքանակի կրճատում 300-ով, շահագործման և պահպանման այլ ծախսերի կրճատում 10%-ով և կորուստների կրճատում 1.17 տոկոսային կետով,

✓ 2-րդ հնգամյա ժամանակահատվածի ավարտին՝ նորոգման և նյութական ծախսերի կրճատում ևս 10%-ով, սակագնի հաշվարկներում ներառված աշխատողների թվաքանակի կրճատում ևս 200-ով, շահագործման և պահպանման այլ ծախսերի կրճատում ևս 10%-ով և կորուստների կրճատում ևս 0.9 տոկոսային կետով,

✓ 10-ամյա ժամանակահատվածի ընթացքում՝ գազամատակարարման համակարգում մինչև 195 միլիարդ դրամ ներդրումների (չհաշված Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ նախատեսված ռազմավարական

նշանակություն ունեցող, այդ թվում՝ գազի ստորգետնյա պահեստ-կայանի հետ կապված ներդրումները) իրականացում:

Միաժամանակ, էներգետիկայի բնագավառի զարգացման ռազմավարական ծրագրի շրջանակում, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազոր մարմնի առաջարկությամբ նախատեսվում է էլեկտրաէներգետիկական համակարգի պետական մասնակցությամբ լիցենզավորված ընկերությունների համար նույնպես ներդնել խթանիչ կարգավորման գործիքակազմ, որն իր արտացոլումը կգտնի 2023 թվականից ուժի մեջ մտնող նոր սակագների հաշվարկներում:

Հանձնաժողովը 2023 թվականի ընթացքում ևս հետևողականություն կդրսևորի իրականացվող սակագնային քաղաքականության կատարելագործման աշխատանքներում: Էներգետիկայի բնագավառի զարգացման ռազմավարական ծրագրի շրջանակում կիրականացվեն սակագնային քաղաքականության արդյունավետության բարձրացմանն ուղղված աշխատանքներ, այդ թվում՝ էլեկտրական էներգիայի գիշերային և ցերեկային ժամային տիրույթների սակագների հետագա կիրառության նպատակահարմարության, սպառողների համար ամսական հաստատուն սպասարկման վճարների սահմանման ուսումնասիրության և ռեակտիվ էներգիայի սակագների ներդրման աշխատանքներ: Միևնույն ժամանակ, էլեկտրաէներգետիկական շուկայի ազատականացմամբ պայմանավորված կմշակվի և կհաստատվի էլեկտրաէներգետիկական համակարգի ընկերությունների սակագների հաշվարկման նոր մեթոդիկան և սակագների սահմանման (վերանայման) կարգը:

Կշարունակվեն էներգետիկայի բնագավառում էներգետիկ հաշվեկշիռների, կարգավորվող ընկերությունների կողմից լիցենզավորված գործունեության իրականացման համար անհրաժեշտ ծախսերի ու պարտավորությունների, իրականացված ներդրումների և սակագների վրա ազդող մի շարք այլ գործոնների վերլուծության և, ըստ անհրաժեշտության, սակագների վերանայման աշխատանքները:

Հաշվի առնելով Հայաստանի Հանրապետության դրամի փոխարժեքի տատանումները և սղաճի փոփոխությունները, կճշգրտվեն «Էներգետիկայի մասին» օրենքով նախատեսված գնման երաշխիք ունեցող փոքր հիդրոէլեկտրակայաններից և էներգիայի վերականգնվող այլ աղբյուրների կիրառմամբ գործող կայաններից առաքվող էլեկտրական էներգիայի վաճառքի սակագները, որոնք ուժի մեջ կմտնեն 2023 թվականի

հուլիսի 1-ից: Այս գործընթացը կրում է պարբերական բնույթ և իրականացվում է յուրաքանչյուր տարի:

2023 թվականին կուսումնասիրվեն և կհաստատվեն երկդրույք սակագնային համակարգում գործող էլեկտրական էներգիա արտադրող խոշոր կայանների կողմից հանձնաժողովի համաձայնեցմանը ներկայացվող պայմանագրային և տնօրինելի էլեկտրական հզորությունների չափաքանակները:

1.3. Ներդրումային ծրագրերի համաձայնեցում և գնումների մոնիթորինգ

Հանձնաժողովի գործառույթներից իր կարևորությամբ առանձնանում է էներգետիկայի բնագավառի կարգավորվող ընկերությունների կողմից իրականացվող կարճաժամկետ և երկարաժամկետ ներդրումային ծրագրերի ուսումնասիրության և համաձայնեցման գործընթացը, այդ թվում՝ ընկերությունների ներդրումային գործունեության արդյունքների վերաբերյալ համապատասխան վերլուծական տեղեկանքների կազմումն ու հրապարակումը: Նշված աշխատանքները կարևորվում են սակագներում ներառման ենթակա ներդրումների օգտակար և օգտագործվող ծավալի որոշման, ներդրումների արդյունավետության գնահատման, այդ համատեքստում անարդյունավետ և ոչ հիմնավոր ներդրումների ծավալի բացահայտման և վերհանման առումով՝ սպառողներին առաքվող էլեկտրական էներգիայի և բնական գազի սակագներում դրանք չներառելու սկզբունքից ելնելով: Այդ նպատակով հանձնաժողովը յուրաքանչյուր տարի քննարկում և համաձայնություն է տալիս էներգետիկայի բնագավառի կարգավորվող ընկերությունների հաջորդ տարիների ներդրումային ծրագրերին, ինչպես նաև ամփոփում է նույն ընկերությունների նախորդ տարվա ներդրումային գործունեության արդյունքները և հրապարակում համապատասխան վերլուծական տեղեկանքներ:

Հանձնաժողովի հետ ներկայումս համաձայնեցված ներդրումային ծրագրերի շրջանակում 2023 թվականին Հայաստանի Հանրապետության էներգետիկայի բնագավառում ներդրումներ կիրականացնեն «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր», «Գազպրոմ Արմենիա», «ՔոնթուրԳլոբալ Հիդրո Կասկադ» և «Բարձրավոլտ

էլեկտրացանցեր» փակ բաժնետիրական ընկերությունները՝ ընդհանուր ավելի քան 41,0 մլրդ դրամ ծավալով:

Մասնավորապես, «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր», «Գազպրոմ Արմենիա» փակ բաժնետիրական ընկերությունների ներդրումային ծրագրերն ուղղված են սպառողների սպասարկման որակի ցուցանիշների բարելավմանը, նոր սպառողների սպառման համակարգերի միացմանը, առևտրային հաշվառման համակարգերի կատարելագործմանը, հետագա շահագործման համար ոչ պիտանի սարքավորումների փոխարինմանը, ժամանակակից տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրմանը: «ՔոնթուրԳլոբալ Հիդրո Կասկադ» փակ բաժնետիրական ընկերության ներդրումային ծրագիրը միտված է հիդրոէլեկտրակայանների հիդրոլոգիական կառույցների և պատվարների ուսումնասիրությանը և շինարարական աշխատանքների ծավալի գնահատմանը, շրջակա միջավայրի պաշտպանության, տեխնիկական անվտանգության և առողջության պահպանման ոլորտի գործառույթների բարելավմանը, «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» փակ բաժնետիրական ընկերության ներդրումային ծրագիրն ուղղված է «Ագարակ» 220/110/6 կՎ և «Շինուհայր» 220/110/35/10/6 կՎ ենթակայանների վերակառուցմանը և ընկերության շահագործման կազմակերպման համար անհրաժեշտ գույքի և անվտանգության համակարգերի ձեռքբերմանը: Ընդ որում, բացի նշված՝ հանձնաժողովի հետ համաձայնեցված ներդրումային ծրագրերից, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության երաշխիքով միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից ներգրավված վարկերի շրջանակում «Հայկական ատոմային էլեկտրակայան» փակ բաժնետիրական ընկերությունը կշարունակի իրականացնել նաև 2-րդ էներգաբլոկի շահագործման ժամկետի երկարաձգման ծրագիրը, իսկ «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր» փակ բաժնետիրական ընկերությունը՝ էլեկտրահաղորդման ցանցի կառուցմանն ու վերակառուցմանն ուղղված ծրագրերը:

Հանձնաժողովն առանձնակի ուշադրություն է դարձնում էլեկտրական էներգիայի և բնական գազի բաշխման գործունեություն իրականացնող ընկերությունների ներդրումային ծրագրերի կառուցվածքին՝ ներդրումներն առաջնահերթ առավել վատթար վիճակում գտնվող բնակավայրերի սպասարկման որակի ցուցանիշների բարելավմանն ուղղելու նպատակով: Անհատապես ուսումնասիրվում է սպառողների կողմից սպասարկման որակի ցուցանիշներին (ընդհատումներ, էլեկտրական էներգիայի լարման թույլատրելի սահմաններից շեղումներ) վերաբերող յուրաքանչյուր բողոք, և բարձրացված

հարցի լուծման ուղղությամբ հասցեական աշխատանքները ներառվում են ընկերությունների ներդրումային ծրագրերում:

Ներդրումային գործունեության վերլուծության արդյունավետության բարձրացման, ներդրումների հավաստիության և հիմնավորվածության ստուգման առավել թիրախային մեթոդներ և գործիքներ օգտագործելու նպատակով հանձնաժողովը նախատեսում է նաև «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» և «Գազպրոմ Արմենիա» փակ բաժնետիրական ընկերությունների ներդրումային գործունեության աուդիտի իրականացում, որի նպատակն է՝

1) բարձրացնել հանրության և շահագրգիռ բոլոր կողմերի մոտ ընկերությունների ներդրումային գործունեության նկատմամբ օբյեկտիվ և հիմնավոր գնահատականի ձևավորման նկատմամբ վստահությունը,

2) բարձրացնել սակագների սահմանման և վերանայման գործընթացի հիմնավորվածությունը,

3) դրական ազդեցություն ունենալ կարգավորվող սակագների վրա,

4) բացառել սակագների ձևավորման գործընթացում հաշվի առնվող գործոնների նկատմամբ կարգավորվող անձանց միջամտությունը կամ ներգործությունը:

2023 թվականին հանձնաժողովը կամփոփի հանրային ծառայությունների կարգավորվող ոլորտներում գործունություն իրականացնող ընկերությունների 2022 թվականի ներդրումային գործունեության արդյունքները, ինչպես նաև կքննարկի «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր», «Գազպրոմ Արմենիա», «Բարձրավոլտ էլեկտրացանցեր», «ՔոնթուրԳլոբալ Հիդրո Կասկադ» և «Միջազգային էներգետիկ կորպորացիա փակ բաժնետիրական ընկերությունների հաջորդ տարիների ներդրումային ծրագրերը:

Հանձնաժողովն ինչպես նախկինում, այնպես և 2023 թվականին հետևողական է լինելու իր կարգավորման դաշտում գործող հանրային կազմակերպությունների կողմից իրականացվող գնումների արդյունավետության ու թափանցիկության ապահովման հարցում՝ սպառողներին առաքվող էլեկտրական էներգիայի և բնական գազի սակագների վրա ազդեցության առումով: Վերջիններիս կողմից գնումների գործընթացի թափանցիկության ապահովման նպատակով համապատասխան տեղեկատվությունը հրապարակվում է ինչպես «Գնումների մասին» օրենքով նախատեսված

www.procurement.am ինտերնետային կայքում, այնպես և ընկերությունների պաշտոնական ինտերնետային կայքերում:

Գնումների կարգերի նկատմամբ պահանջների սահմանման, ինչպես նաև հետագա մոնիթորինգի ենթակա հանրային կազմակերպությունների ցանկում ներառված են հանրային ծառայությունների կարգավորման ոլորտում գործունեություն իրականացնող մասնավոր բաժնեմաս ունեցող այն ընկերությունները, որոնց կողմից իրականացվող գնումների արդյունավետությունը կարող է ազդեցություն ունենալ սպառողներին առաքվող էլեկտրական էներգիայի և բնական գազի սակագների վրա, ինչպես, օրինակ, «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր», «Գազպրոմ Արմենիա», «Միջազգային էներգետիկ կորպորացիա» և «ՔոնթուրԳլոբալ Հիդրո Կասկադ» փակ բաժնետիրական ընկերությունները, «Տրանսգազ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը, ինչպես նաև «Հրազդանի էներգետիկ կազմակերպություն (ՀրազՋԷԿ)» բաց բաժնետիրական ընկերությունը (հանձնաժողովի հետ համաձայնեցված ներդրումային ծրագրերի իրականացման նպատակով կատարվող գնումների մասով):

Նշված ցանկում չեն ներառվել 50 տոկոսից ավելի պետական բաժնեմաս ունեցող հանրային կազմակերպությունները, քանի որ նրանց կողմից իրականացվող գնումների գործընթացը կարգավորվում է «Գնումների մասին» օրենքով: Միևնույն ժամանակ, հաշվի առնելով, որ էլեկտրաէներգետիկական շուկայի ազատականացման աշխատանքների շրջանակում շուկայի նոր մոդելի ներդրմամբ պայմանավորված որոշ լիցենզավորված անձինք իրենց գործունեությունն իրականացնելու են հանձնաժողովի կողմից չկարգավորվող գներով, հանձնաժողովը կքննարկի հանրային կազմակերպությունների ցանկից նրանց հանելու հարցը:

2023 թվականի ընթացքում հանձնաժողովը կշարունակի իրականացնել հանրային կազմակերպությունների գնումների գործընթացի կազմակերպման մոնիթորինգ՝ ռիսկային գործարքների վերհանման, ընթացակարգերի ընտրության հիմնավորվածության գնահատման, գնման ընթացակարգերի ընդհանուր ծավալում մրցակցային ընթացակարգերի կշռի գնահատման, հրապարակված գնումների պլանով նախատեսված և փաստացի իրականացված գնումների համապատասխանության ստուգման նպատակով:

Նույն ժամանակահատվածում կիրականացվի նաև հանրային կազմակերպությունների գնումների առանձին գործարքների մոնիթորինգ, որը ներառում է հանրային կազմակերպությունների կողմից գնման գործընթացի պլանավորման կամ նախապատրաստման մոնիթորինգը, գնման գործընթացի կազմակերպման մոնիթորինգը, այդ թվում՝ հանրային կազմակերպությունների կողմից մինչև գնման հայտարարությունն իրականացված շուկայի ուսումնասիրությունների, գործարքների համար կիրառվող գնման մեթոդների ընտրության, մրցութային փաստաթղթերի և մատակարարների ընտրության ընթացակարգերի, ինչպես նաև պայմանագրի կնքման և կատարման մոնիթորինգը:

Հանրային կազմակերպությունների գնումների առանձին գործարքների մոնիթորինգի արդյունքները հրապարակվում են հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում (www.psrc.am):

Հանձնաժողովը, 2023 թվականին համագործակցելով բոլոր շահագրգիռ կողմերի և միջազգային կազմակերպությունների հետ, կշարունակի աշխատանքները հանրային ծառայությունների ոլորտի կարգավորվող անձանց կողմից փաստացի կատարված գնումների արդյունավետության ու թափանցիկության բարձրացման ուղղությամբ՝ կիրառելով նաև արդեն իսկ ներդրված մոնիթորինգի մեխանիզմները:

1.4. Վերականգնվող էներգետիկա

Հայաստանի Հանրապետության էներգետիկ անկախության բարձրացմանն ուղղված վերականգնվող էներգետիկ ռեսուրսների օգտագործմամբ նոր հզորությունների ստեղծումը և դրան ուղղված համապատասխան իրավական և տնտեսական մեխանիզմների ներդրումը մշտապես գտնվում են կառավարության և հանձնաժողովի գործունեության առանցքում: Այդ առումով, հատկանշական է փոքր հզորությամբ արևային ֆոտովոլտայիկ կայանների լիցենզավորման գործընթացը՝ արևային էլեկտրակայաններ կառուցելու և շահագործելու համար:

Նախատեսվում է, որ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազոր մարմնի առաջարկած սահմանաչափերի շրջանակում էլեկտրական էներգիայի արտադրության լիցենզիաներ ստացած և կառուցման փուլում գտնվող 13 արևային էլեկտրակայաններ մինչև 2023 թվականի ավարտը կանցնեն շահագործման փուլ:

Ընթացքի մեջ է նաև լրացուցիչ նախատեսված 15 ՄՎտ գումարային հզորության սահմանաչափի շրջանակում համայնքային ոչ առևտրային կազմակերպություններին և Հայաստանի վերականգնվող էներգետիկայի և էներգախնայողության հիմնադրամին մինչև 1 ՄՎտ հզորությամբ արևային էլեկտրակայանների կառուցման և շահագործման նպատակով լիցենզիաների տրամադրման գործընթացը (դեռևս տրամադրվել է 600 կՎտ հզորությամբ 1 լիցենզիա): Բացի այդ, «Էներգետիկայի մասին» օրենքի համաձայն՝ առանց էլեկտրական էներգիայի գնման երաշխիքի տրամադրվել է արևային էլեկտրակայանի կառուցման 1 լիցենզիա, և համապատասխան հայտերի դեպքում՝ նման լիցենզիաներ կտրամադրվեն նաև 2023 թվականին:

Արդյունաբերական մասշտաբի արևային էլեկտրակայանների մասով նույնպես իրականացվում են համապատասխան ծրագրեր: Մասնավորապես, 2023 թվականին շահագործման փուլ կանցնի 55 ՄՎտ հզորությամբ «Մասրիկ-1» արևային էլեկտրակայանը: Բացի այդ, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից արդեն իսկ հաստատվել են 200 ՄՎտ հզորությամբ «Այգ-1» արևային ֆոտովոլտային ծրագրի շրջանակում կազմակերպված մրցույթի արդյունքները՝ հաղթող ճանաչելով «Աբու Դաբի Ֆյուչեր Էներջի Քոմփանի» ՀԲԸ («Մասդար») ընկերությանը, որին կտրամադրվի էլեկտրական էներգիայի արտադրության լիցենզիա՝ նրա հետ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության աջակցության համաձայնագիրը կնքելու և համապատասխան հայտով դիմելու դեպքում:

Վերականգնվող էներգետիկայի զարգացման և էներգետիկ անկախության ապահովման առումով տարեցտարի առավել նշանակալի է դառնում վերականգնվող էներգետիկ ռեսուրսներ օգտագործող ինքնավար էներգաարտադրողների և «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» փակ բաժնետիրական ընկերության միջև իրականացվող էլեկտրական էներգիայի փոխհոսքերի գործընթացը: Նշված գործընթացն իրավաբանական և ֆիզիկական անձ հանդիսացող սպառողներին հնարավորություն է տալիս առանց գործունեության լիցենզիա ստանալու՝ արտադրելու և սպառելու էլեկտրական էներգիա, միաժամանակ, ավելցուկն առաքելով բաշխման ցանց՝ հաշվարկային տարվա ընթացքում այն սպառելու կամ, հակառակ պարագայում, համապատասխան փոխհատուցում ստանալու հնարավորությամբ: Ինքնավար էներգաարտադրությունը թույլ է տալիս էլեկտրական էներգիայի սեփական

արտադրության միջոցով բարելավել և համահարթեցնել սպառման ռեժիմներն ինչպես կենցաղային մակարդակում՝ նվազեցնելով ինքնավար էներգաարտադրող հանդիսացող բնակիչ-սպառողների էլեկտրական էներգիայի գծով ծախսերը, այնպես էլ գործարար միջավայրում՝ նպաստելով ինքնավար էներգաարտադրող հանդիսացող կազմակերպությունների ապրանքների և ծառայությունների ինքնարժեքի նվազեցմանը:

Ներկայում համակարգին են միացել ավելի քան 8930 ինքնավար էներգաարտադրողներ, որոնց համակարգերի ընդհանուր հզորությունը գերազանցում է 183 ՄՎտ-ը: Միաժամանակ, համապատասխան տեխնիկական պայմաններ են ստացել և ինքնավար էներգաարտադրություն իրականացնելու նպատակով համակարգին միացման ընթացքում են գտնվում շուրջ 650 սպառողներ, որոնց համակարգերի պոտենցիալ հզորությունը կկազմի շուրջ 15 ՄՎտ:

2022 թվականի մայիսի 1-ից ուժի մեջ մտած «Էներգետիկայի մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՕ-261-Ն օրենքի գործողությամբ մեկնարկել է ինքնավար էներգաարտադրության բարեփոխումների նոր փուլ, որով ինքնավար էներգաարտադրողներին հնարավորություն է տրվել ինքնավար էներգաարտադրության շրջանակում ձևավորել խմբեր և այդ խմբերում ընդգրկել առանձին ինքնավար էներգաարտադրողների և սպառողների, ինչպես նաև էլեկտրական էներգիան արտադրել էլեկտրաէներգետիկական համակարգի մեկ կամ ավելի կետերում և սպառել տարբեր կետերում: Նշված հնարավորություններն իրենց բնույթով որպես հեռանկարային և ինքնավար էներգաարտադրության զարգացման տեմպերի հսկայական ներուժ պարունակող՝ հնարավորություն են տալիս տարբեր տնտեսական հետաքրքրություն և ռեսուրսներ ունեցող ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց միավորվել փոխադարձ տնտեսական շահ պարունակող տարատեսակ նախագծերի շուրջ՝ միաժամանակ ինքնավար խմբի ներսում ունենալով չկարգավորվող հարաբերություններ:

2023 թվականի ընթացքում ևս հանձնաժողովը հետամուտ է լինելու ինքնավար էներգաարտադրության գործընթացի կազմակերպմանը, հաշվառմանը և հատուցումներին (այդ թվում՝ ինքնավար էներգաարտադրողի կողմից ինքնավար խումբ ստեղծելու պահին վերջինիս հաշվառման քարտին կուտակված ավելցուկային էլեկտրական էներգիայի դիմաց հատուցման տրամադրման, մեկ կամ ավելի կետերում

Էլեկտրական էներգիայի արտադրության և տարբեր կետերում սպառման դեպքում՝ բաշխված (հաշվանցված) էլեկտրական էներգիայի քանակության հաշվառման հստակեցման և այլն) առնչվող հարաբերությունների կատարելագործմանը:

2. Ջրային ոլորտ

2.1. Ջրամատակարարման գրաֆիկների համաձայնեցում, խմելու ջրի սպառման ծավալների մոնիթորինգ և բաժանորդ դառնալու գործընթացի պարզեցում

Խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման (կեղտաջրերի մաքրման) ծառայությունների մատուցման կանոնների համաձայն, մատակարարը պարտավոր է յուրաքանչյուր տարի՝ մինչև սեպտեմբերի 1-ը, հանձնաժողովի համաձայնեցմանը ներկայացնել տվյալ տարվա դեկտեմբերին հրապարակվելիք՝ բաժանորդների հաջորդ տարվա ջրամատակարարման գրաֆիկը և տարեկան առնվազն մեկ անգամ՝ դեկտեմբեր ամսվա ընթացքում, իր պաշտոնական կայքում հրապարակել այն: Ինչպես յուրաքանչյուր տարի, 2023 թվականին ևս հանձնաժողովը կվերահսկի «Վեոլիա Ջուր» փակ բաժնետիրական ընկերության՝ կանոններով սահմանված վերը նշված պարտավորությունների կատարման ընթացքը:

Որպես խմելու ջրի սակագների բարձրացումը զսպող մեխանիզմ, հանձնաժողովը յուրաքանչյուր տարի, սակագների ճշգրտման հայտի շրջանակում, ջրային կոմիտեի, «Վեոլիա Ջուր» փակ բաժնետիրական ընկերության և սպառողների շահերը պաշտպանող հասարակական կազմակերպությունների հետ համատեղ իրականացնում է մոնիթորինգ՝ փաստացի մատակարարվող խմելու ջրի չհաշվառվող ծավալները հայտնաբերելու նպատակով: Նման մոնիթորինգ կիրականացվի նաև 2023 թվականին:

Բացի այդ, հաշվի առնելով «Վեոլիա Ջուր» փակ բաժնետիրական ընկերության ներկայացրած տեղեկատվությունը՝ ջրային կոմիտեի հետ համատեղ քննարկումների արդյունքում սկսվել և շարունակվում է մի շարք համայնքների բնակիչների՝ պարզեցված կարգով ընկերության բաժանորդ դառնալու գործընթացը: Մասնավորապես, խոսքը վերաբերում է այն բնակիչներին, որոնց սպառման համակարգերը պատմականորեն

միացած են ջրային համակարգին և որոնք օգտվում են խմելու ջրի մատակարարման և (կամ) ջրահեռացման ծառայություններից, սակայն տարբեր պատճառներով չեն հանդիսանում մատակարարի բաժանորդ նաև այն պատճառով, որ վարձակալության պայմանագրի շրջանակում պատշաճ կարգով բաժանորդների տվյալները չեն հանձնվել մատակարարին: Նշված միացումները հիմնականում Հայաստանի Հանրապետության մարզերում են և մերձմայրաքաղաքային ջրատարներից, որոնց հետևանքով չհաշվառվող ջրի օգտագործումը ջրասակավության շրջանում հանգեցնում է Երևան քաղաք մղվող խմելու ջրաքանակի նվազման: Քանի որ քննարկվող դեպքերը բազմաթիվ են, և ջրային համակարգում չհաշվառվող ջրի քանակների նվազեցման արդյունքում կավելանա մանրածախ ջրամատակարարման ծավալը, որն իր հերթին դրական ազդեցություն կունենա սպառողներին մատուցվող ծառայությունների սակագների վրա, նշված բնակիչները հանձնաժողովի անհատական որոշումների հիման վրա կդառնան մատակարար կազմակերպության բաժանորդ՝ առանց նոր միացման ընթացակարգի: Նշված գործընթացը կշարունակվի նաև 2023 թվականին:

2.2 Սակագնային քաղաքականություն

Հիմք ընդունելով հանձնաժողովի 2016 թվականի դեկտեմբերի 9-ի N°397Ա որոշմամբ «Վեոլիա Զուր» փակ բաժնետիրական ընկերությանը տրամադրված LՁN°0001 լիցենզիայի պայմանների N°3 հավելվածով ամրագրված բազիսային սակագների ճշգրտման մեխանիզմը և հաշվի առնելով խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման (կեղտաջրերի մաքրման) ծառայությունների սակագների ճշգրտման վրա ազդող գործոնները (մանրածախ ջրամատակարարման ծավալի փոփոխություն, սղաճ, ընկերությանը մատակարարվող էլեկտրական էներգիայի սակագների փոփոխություն, ջրային համակարգն այլ նպատակներով օգտագործումից և խմելու ջուրը ոռոգման նպատակով մատակարարելուց ստացվող լրացուցիչ հասույթի նվազեցում)՝ 2023 թվականին ևս կճշգրտվեն և կսահմանվեն բաժանորդներին մատուցվող խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման (կեղտաջրերի մաքրման) ծառայությունների պայմանագրային հերթական տարվա սակագները:

Միաժամանակ, հաշվի առնելով Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2021 թվականի նոյեմբերի 18-ի N°1880-Ն որոշումը՝ կառավարության 2016 թվականի

նոյեմբերի 3-ի N°1122-Ն որոշման համաձայն սոցիալապես անապահով ընտանիք համարվող սպառողները կդիտարկվեն որպես առանձին սպառողական խումբ, որոնց համար կսահմանվեն խմելու ջրի մատակարարման հնարավորինս նվազագույն սակագներ:

3. Էլեկտրոնային հաղորդակցության բնագավառ

Հաշվի առնելով էլեկտրոնային հաղորդակցության բնագավառի կարգավորման քաղաքականության գերակայությունները և Հայաստանի Հանրապետության էլեկտրոնային հաղորդակցության ոլորտի ձեռքբերումները, ոլորտի զարգացման շարունակականության ապահովման նկատառումից ելնելով՝ հանձնաժողովը 2023 թվականի ընթացքում կշարունակի աշխատանքները էլեկտրոնային հաղորդակցության բնագավառի դինամիկ և համաչափ զարգացման, մրցակցության խթանման, գործարար և ներդրումային միջավայրի բարելավման, վարչարարության պարզեցման, բաժանորդների իրավունքների և շահերի պաշտպանության, էլեկտրոնային հաղորդակցության ծառայությունների հասանելիության և ներթափանցելիության ապահովման, ինչպես նաև ենթակառուցվածքների զարգացման ուղղությամբ:

Հայաստանի Հանրապետության տարածքում հանրային ամրակցված հեռախոսակապի և լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության ծառայությունների զարգացման և ենթակառուցվածքների հասանելիության ուղղությամբ կատարված աշխատանքների արդյունքում Հայաստանի Հանրապետության 100% բնակավայրերն ապահովված են լարային և (կամ) անլար տեխնոլոգիաների կիրառմամբ հանրային ամրակցված հեռախոսակապի և լայնաշերտ ինտերնետ ծառայությունների հասանելիությամբ: Մասնավորապես, հանրային ամրակցված լայնաշերտ ինտերնետ ծառայությունների լարային տեխնոլոգիաների հասանելիությամբ ապահովված է 628 (62.7%) բնակավայր, այդ թվում՝ 565 բնակավայրերում (56.4%) հասանելի են դարձել FTTx լայնաշերտ տեխնոլոգիայի վրա հիմնված օպտիկամանրաթելային ցանցերը: Նշված ցուցանիշները նախորդ տարվա համեմատ աճել են ավելի քան 10%-ով:

Հաշվի առնելով Հայաստանի Հանրապետության մարզերում սպառողների պահանջի աճը ինտերնետի նկատմամբ՝ հանձնաժողովը նախատեսում է շարունակել աշխատանքները, այդ թվում՝ օպերատորների հետ համագործակցության շրջանակում, ինչպես նաև լիցենզիաների և ռադիոհաճախականությունների օգտագործման թույլտվությունների տրամադրմամբ, Հայաստանի Հանրապետության բնակավայրերում ամրակցված (լարային և անլար տեխնոլոգիաների) լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության ծառայությունների զարգացման ուղղությամբ, ինչը հնարավորություն կընձեռի բարձրացնելու Հայաստանի Հանրապետության մարզային բնակավայրերում հանրային ամրակցված կապի տեխնոլոգիաների ցանցերի փոխադարձ ներթափանցելիության և լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության ցուցանիշները:

Հանրային շարժական կապի ենթակառուցվածքների զարգացման և ծառայությունների հասանելիության ապահովման ուղղությամբ իրականացված աշխատանքների արդյունքում, այդ թվում՝ հանձնաժողովի կողմից սահմանված լիցենզիոն պարտավորությունների հիման վրա, Հայաստանի Հանրապետության 100% բնակավայրերն ապահովված են հանրային շարժական կապի 2G, 3G և 4G+ (LTE Advanced) տեխնոլոգիաների ծածկույթներով:

Ընդ որում, Հայաստանի Հանրապետության բնակավայրերում առնվազն երկու օպերատորի փոխադարձ ներթափանցելի հանրային շարժական կապի 4G+ (LTE Advanced) տեխնոլոգիայի ծածկույթը կազմել է 91% (911 բնակավայր), իսկ երեք օպերատորի փոխադարձ ներթափանցելի հանրային շարժական կապի 4G+ (LTE Advanced) տեխնոլոգիայի ծածկույթը՝ 12.8% (128 բնակավայր), որը բնակչության ներգրավվածության առումով կազմում է 69%:

Շարժական լայնաշերտ կապի ծածկույթի հասանելիության առկա իրավիճակով պայմանավորված՝ հանձնաժողովի տնօրինմանը հանձնված 700ՄՀց տիրույթի՝ 703-733ՄՀց և 758-788ՄՀց և 800ՄՀց տիրույթի՝ 791-801ՄՀց և 832-842ՄՀց հատվածների մրցույթների իրականացմամբ նախատեսվում է ապահովել շարժական կապի լայնաշերտ ցանցերի հետագա զարգացումն ու նպաստել նոր սերնդի լայնաշերտ ցանցերի ներդրմանը, մասնավորապես, ապահովել հանրապետության խոշոր քաղաքներում շարժական լայնաշերտ կապի 5G տեխնոլոգիայի ցանցի՝ առավելապես

«իրերի ինտերնետ»/ՆՏ տեխնոլոգիայի ներդրումը, բարելավել փակ (ներտնային) տարածքներում շարժական լայնաշերտ կապի ծածկույթի հասանելիության որակը (ներառյալ ներթափանցելիության և ազդանշանի մակարդակի մասով), զարգացնել առկա շարժական կապի ենթակառուցվածքները (օպտիկամանրաթելային կապուղիներով) և արդիականացնել անվտանգության համակարգերը, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանունակության ամրապնդման նպատակով սահմանամերձ բնակավայրերում զարգացնել օպտիկամանրաթելային կապի ենթակառուցվածքները:

Ենթակառուցվածքների զարգացման և ծառայությունների հասանելիության ընդլայնման աշխատանքների արդյունքում 2021 և 2022 թվականների հունվարի 1-ի համեմատությամբ գրանցվել է էլեկտրոնային հաղորդակցության ոլորտի մի շարք առանցքային ցուցանիշների աճ: Մասնավորապես, ընդհանուր լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության բաժանորդների թվաքանակն աճել է 8%-ով, իսկ ամրակցված լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության բաժանորդների քանակը՝ 8.4%-ով, ընդ որում, լայնաշերտ ամրակցված ինտերնետ հասանելիության ծառայությունների մանրաձախ շուկայում գերակշռել են օպտիկամանրաթելային (FTTx) տեխնոլոգիայից օգտվող բաժանորդները, որոնց տեսակարար կշիռը կազմել է ավելի քան 66.3%՝ աճելով 17%-ով:

Հավելենք նաև, որ նշված հանգամանքներով պայմանավորված՝ ֆիքսված (լարային) լայնաշերտ ինտերնետ կապի հոսքերը աճել են շուրջ 6.1%-ով, իսկ շարժական լայնաշերտ ինտերնետ կապի հոսքերը՝ 23.5%-ով:

Նկատի ունենալով ենթակառուցվածքների զարգացման և ծառայությունների հասանելիության ընդլայնման աշխատանքների շարունակականությունը՝ 2023 թվականի ընթացքում ակնկալվում է FTTx լայնաշերտ տեխնոլոգիայի վրա հիմնված օպտիկամանրաթելային ցանցերի հասանելիության աճ՝ 5-10% միջակայքի սահմաններում, ամրակցված լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության բաժանորդների թվաքանակի աճ՝ 5-10% միջակայքի սահմաններում, ինչպես նաև ամրակցված (լարային) և շարժական լայնաշերտ ինտերնետ կապի հոսքերի աճ՝ 5-20% միջակայքի սահմաններում:

Էլեկտրոնային հաղորդակցության բնագավառը տնտեսության դինամիկ զարգացող ճյուղերից է, ուստի հանձնաժողովը նոր տեխնոլոգիաների և ծառայությունների ներդրման համատեքստում մշտապես հետևում է բնագավառի միջազգային զարգացման միտումներին՝ կարգավորման գործընթացն այդ միտումներին առավել համահունչ դարձնելու նպատակով:

4. Կարգավորվող ընկերությունների ֆինանսատնտեսական գործունեության վերլուծություն

Կարգավորվող ընկերությունների կողմից հանձնաժողով ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների վերլուծության արդյունքները հիմք են հանդիսանում կարգավորմանը վերաբերող հիմնավորված որոշումների ընդունման, սակագների սահմանման ու վերանայման, ներդրումային ծրագրերի իրականացման ընթացքի գնահատման և լիցենզիայի պայմանների վերահսկման համար, ինչպես նաև հնարավորություն են տալիս ձևավորել կարգավորվող ընկերությունների ֆինանսատնտեսական ցուցանիշների համապատասխան վիճակագրական բազա:

Ինչպես յուրաքանչյուր տարի, 2023 թվականի ընթացքում ևս հանձնաժողովն էներգետիկայի բնագավառի, ջրային ոլորտի կարգավորվող ընկերություններից, «Տելեկոմ Արմենիա», «Հայփոստ», «Հարավկովկասյան երկաթուղի» փակ բաժնետիրական ընկերություններից կստանա ֆինանսական հաշվետվություններ և կկատարի համապատասխան վերլուծություններ:

Էլեկտրաէներգետիկական համակարգում ֆինանսական կայունություն և առաքված էլեկտրաէներգիայի և մատուցված ծառայությունների դիմաց «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» փակ բաժնետիրական ընկերության կողմից 100% վճարումներ ապահովելու նպատակով 2023 թվականին ևս հանձնաժողովը կշարունակի վերահսկել իր կողմից ներդրված հատուկ հաշվի մեխանիզմի բնականոն աշխատանքը՝ երաշխավորելով արտադրողներին և շուկային ծառայություններ մատուցող ընկերություններին վճարումների կատարումը:

Էլեկտրաէներգետիկական, գազամատակարարման համակարգերի և ջրային ոլորտի գործունեության մասին հանրությանն իրազեկելու նպատակով հանձնաժողովը

2023 թվականին ևս կշարունակի իր պաշտոնական ինտերնետային կայքում հրապարակել կարգավորվող ընկերությունների գործունեության տեխնիկատնտեսական ցուցանիշները:

5. Սպառողների շահերի պաշտպանություն

5.1. Սպառողների դիմումների քննարկում

Սպառողների շահերի պաշտպանությունը հանձնաժողովի գործունեության առանցքային ուղղություններից է և կրում է բազմակողմանի բնույթ: Նշված աշխատանքներում իր ծավալով առանձնանում է սպառողների դիմում-բողոքների քննարկումը:

Հաշվի առնելով մատուցվող հանրային ծառայությունների կենսական նշանակությունը սպառողների համար, վերջիններիս կողմից բարձրացվող հարցերը կրում են մեծածավալ բնույթ (2022 թվականի 1-ին կիսամյակում՝ 771 դիմում): Ավելին, շատ հաճախ դրանք հանձնաժողովի քննարկմանն են ներկայացվում ոչ միայն անմիջապես սպառողների կողմից, այլև տարբեր պատկան մարմինների և սպառողների շահերի պաշտպանությամբ հանդես եկող կառույցների միջոցով (Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն, Ազգային ժողովի պատգամավորներ, մարդու իրավունքների պաշտպան, ոլորտային հասարակական կազմակերպություններ):

Այս առումով հանձնաժողովը, մշտապես ուշադրության կենտրոնում պահելով սպառողների դիմում-բողոքների օպերատիվ արձագանքմանն ուղղված մեխանիզմների կատարելագործումը և, նպատակ ունենալով հանրային իրազեկման մակարդակի բարձրացման միջոցով ապահովել վերջիններին վերաբերող խնդիրների համակողմանի և արդյունավետ լուծում՝ միջոցներ է ձեռնարկել հետևյալ ուղղություններով, որոնք 2023 թվականին ևս կրելու են շարունակական բնույթ.

- սպառողների հետ կապն ապահովելու նպատակով հանձնաժողովում գործող թեժ գծի հեռախոսահամարով տրվում է օպերատիվ տեղեկություն՝ սպառողներին հուզող հարցերի, ինչպես նաև խորհրդատվություն՝

մատակարար-սպառող հարաբերություններում դիմումատուի իրավունքների և պարտականությունների վերաբերյալ.

- հանրության առջև հաշվետվողականության ապահովման շրջանակում հանձնաժողովի յուրաքանչյուր անդամի, այդ թվում՝ հանձնաժողովի նախագահի կողմից, նշանակված են սպառողների հետ հանդիպումների օրեր՝ սպառողներին հնարավորություն տալով բարձրացնել իրենց հուզող հարցերը և ստանալ պարզաբանումներ.
- հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում գործում է www.e-request.am միասնական հարթակի միջոցով էլեկտրոնային դիմում-բողոք ներկայացնելու հնարավորություն, որը միտված է դիմումների քննարկման գործընթացն առավել թափանցիկ և սպառողների կողմից վերահսկելի դարձնելուն և թույլ է տալիս նաև առցանց ռեժիմով հետևելու դիմում-բողոքի քննարկման ընթացքին ու ստանալու առցանց պատասխան.
- հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում ներկայացված է սպառողների կողմից հաճախակի տրվող հնարավոր հարցերի և դրանց պատասխանների վերաբերյալ մանրամասն տեղեկատվություն, որոնք պարբերաբար թարմացվում են՝ համապատասխանեցվելով գործող կարգավորումներին.
- մինչև 2023 թվականի առաջին եռամսյակի ավարտը հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում կիրառարակվի դիմումների քննարկման գործընթացի վերաբերյալ տարեկան տեղեկատվությունը.
- էլեկտրական էներգիա, բնական գազ և խմելու ջուր մատակարարող ընկերությունների կողմից հանձնաժողով է ներկայացվում սպառողների դիմում-բողոքների վերաբերյալ եռամսյակային տեղեկատվություն, որը, որպես սպառողների սպասարկման որակի ցուցանիշների բաղադրիչ, քննարկվելուց հետո հրապարակվում է հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում:

5.2. **Սպասարկման որակի ցուցանիշներ**

Սպառողների կողմից բարձրացված խնդիրների շարքում իր կարևորությամբ առանձնանում է կարգավորվող ընկերությունների կողմից մատուցվող ծառայությունների սպասարկման որակի սահմանված ցուցանիշների ապահովումը: Նշված գործընթացը մշտապես գտնվում է հանձնաժողովի ուշադրության առանցքում՝ ինչպես կարգավորվող ընկերությունների կողմից ներկայացվող տեղեկատվությունների վերլուծության և հանձնաժողովի կողմից տեղում իրականացվող մոնիթորինգի, այնպես և սպառողների դիմում–բողոքների ուսումնասիրության միջոցով:

Մասնավորապես, հանձնաժողովն էլեկտրական էներգիա, բնական գազ և խմելու ջուր մատակարարող ընկերություններից սպառողների սպասարկման որակի փաստացի ցուցանիշների վերաբերյալ եռամսյակային պարբերականությամբ ստացված տեղեկատվության, ինչպես նաև սպառողների դիմում–բողոքների ուսումնասիրության հիման վրա մոնիթորինգի է ենթարկում՝

- էլեկտրական էներգիա, բնական գազ և խմելու ջուր մատակարարող ընկերությունների՝ սպառողների մատակարարման ընդհատումների քանակի և տևողության ցուցանիշները,
- էլեկտրական էներգիա, բնական գազ և խմելու ջուր մատակարարող ընկերությունների կողմից սպառողների դիմումներին, բողոքներին և հարցադրումներին պատասխանելու ժամկետները,
- սպառողների մոտ թույլատրելի սահմաններից էլեկտրական էներգիայի լարման շեղման դեպքերի քանակի և տևողության հաշվարկային ցուցանիշները,
- առևտրային հաշվառքի սարքերի խախտման դեպքում էլեկտրական էներգիա, բնական գազ և խմելու ջուր մատակարարող ընկերությունների կողմից կատարված վերահաշվարկները և հաշվարկված տույժերը,
- նոր սպառողի կամ սպառողի վերակառուցվող սպառման համակարգն էլեկտրական ցանցին, նոր կառուցվող կամ վերակառուցվող գազասպառման համակարգը գազամատակարարման համակարգին, ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգին նոր միացման կամ միացման փոփոխության

գործընթացներում սահմանված ժամկետների խախտումները և դրանց պատճառները:

Սպառողների սպասարկման որակի պահանջների խախտման դեպքում իրավախախտ տնտեսվարողների նկատմամբ կիրառվում են օրենքով սահմանված համաչափ տույժեր և պարտավորեցվում իրենց խախտած ցանկացած իրավունքի ամբողջական վերականգնում:

Նշվածը, սակայն, ոչ միայն չի բացառում, այլև ենթադրում է ոլորտում արձանագրված թերությունների համակողմանի և խորքային վերլուծություն՝ վեր հանելով դրանց հիմքում ընկած իրական պատճառները և խորամուխ լինելով դրանց առավել արդյունավետ կարգավորմանն ուղղված լուծումների որոնումների մեջ: Նշված լուծումները դառնում են համապատասխան ծառայության մատակարարման և օգտագործման կանոնների լրամշակման առարկա՝ մատակարար-սպառող հարաբերություններին վերաբերող կարգավորումները դարձնելով ժամանակի պահանջներին համահունչ:

Հանրային ծառայությունների ոլորտում մատակարար-սպառող հարաբերությունները կանոնակարգող հիմնարար փաստաթղթերի, մասնավորապես, էլեկտրաէներգետիկական շուկայի բաշխման ցանցային կանոնների, էլեկտրաէներգետիկական մանրածախ շուկայի առևտրային կանոնների, բնական գազի մատակարարման և օգտագործման, ինչպես նաև խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման (կեղտաջրերի մաքրման) ծառայությունների մատուցման կանոնների լրամշակումն ու կատարելագործումը կրում են շարունակական բնույթ և անհրաժեշտության դեպքում կիրականացվեն նաև 2023 թվականին:

Միաժամանակ, սպասարկման որակի վերահսկողությունն ապահովելու նպատակով հանձնաժողովը 2023 թվականի ընթացքում ևս կիրականացնի էլեկտրական էներգիա, բնական գազ և խմելու ջուր մատակարարող ընկերությունների կողմից սպասարկման որակի վերաբերյալ ներկայացվող տեղեկատվության հավաստիության ուսումնասիրություններ: Մասնավորապես, 2023 թվականի ընթացքում կիրականացվեն ուսումնասիրություններ՝

- «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» փակ բաժնետիրական ընկերության կողմից էլեկտրաէներգետիկական շուկայի բաշխման ցանցային կանոնների պահանջներին համապատասխան՝
 - առևտրային հաշվառքի սարքի ստուգաչափման դեպքում չափագիտական մարմնի ստուգաչափման (փորձաքննության) արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության պատճենը սպառողին ներկայացնելու և վերջինիս հաշվառման քարտում տեղադրելու պարտավորությունների կատարման վերաբերյալ,
 - առևտրային հաշվառքի սարքի խախտման դեպքում՝ վերահաշվարկին առնչվող ողջ տեղեկությունը սահմանված ժամկետում սպառողին ներկայացնելու պարտավորության կատարման վերաբերյալ:
- «Գազպրոմ Արմենիա» փակ բաժնետիրական ընկերության կողմից հանձնաժողով ներկայացվող՝ բաժանորդներին վճարված տուժանքների վերաբերյալ տեղեկատվության հավաստիության վերաբերյալ:
- «Վեոլիա ջուր» փակ բաժնետիրական ընկերության կողմից հանձնաժողով ներկայացվող՝ նոր միացման գործընթացների վերաբերյալ տեղեկատվության հավաստիության վերաբերյալ:

Հարկ է նշել, որ սպառողների սպասարկման որակի ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը եռամսյակային արդյունքներով հրապարակվում է հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում:

Սպասարկման որակի վերահսկողությանն ուղղված աշխատանքներն ունեն շարունակական բնույթ և կիրականացվեն նաև 2023 թվականի ընթացքում:

Էլեկտրական ցանցին միացման գործընթացի բարելավման աշխատանքները մշտապես գտնվում են հանձնաժողովի ուշադրության կենտրոնում: Այս ուղղությամբ հանձնաժողովը, համագործակցելով «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» փակ բաժնետիրական ընկերության հետ, մի շարք բարեփոխումներ է իրականացրել էլեկտրական ցանցին նոր սպառողների միացմանն առնչվող իրավական ակտերում: Մասնավորապես, էլեկտրական ցանցին միացման գործընթացի համար, 2022 թվականի փետրվարի 1-ից սկսած, որպես կարգավորող իրավական նորմ ճանաչվեց

հանձնաժողովի 2019 թվականի դեկտեմբերի 25-ի №523-Ն որոշմամբ հաստատված՝ էլեկտրաէներգետիկական շուկայի բաշխման ցանցային կանոնները:

2023 թվականի ընթացքում նախատեսվում է վերանայել սպառման համակարգերի՝ էլեկտրական ցանցին միացման վճարների կիրառման համակարգը, ինչը թույլ կտա առավել արդարացված հավասարակշռելու բաշխող կազմակերպության և բաժանորդների շահերն ու բաշխման ցանցին միացման գործընթացում կատարվող փաստացի ծախսերի, մասնավորապես, կատարված աշխատանքների և տեղակայված ենթակառուցվածքների շահագործման ընթացքում դրանց համամասնական փոխհատուցումը:

6. Հանձնաժողովի գործունեության հրապարակայնությունը և թափանցիկությունը

Համաձայն գործող օրենսդրության՝ հանձնաժողովն ապահովում է իր և իր կողմից կարգավորվող գործունեության հրապարակայնությունն ու թափանցիկությունը՝ զանգվածային լրատվամիջոցների, պաշտոնական ինտերնետային կայքի և այլ միջոցներով: Այս ուղղությամբ հանձնաժողովի ձեռնարկած քայլերը կրում են հետևողական բնույթ և միտված են հանրության շրջանում կառույցի դերի վերաբերյալ տեղեկատվության ընդլայնմանը և վերջինիս նկատմամբ վստահության բարձրացմանը: Մասնավորապես,

- Հանձնաժողովը, որպես կոլեգիալ ինքնավար մարմին, օրենքով իրեն վերապահված իրավասությունների շրջանակում ընդունում է որոշումներ դռնբաց նիստերի միջոցով: Այդ առումով, հանձնաժողովը, իր սահմանած կարգի համաձայն, հայտարարում է նիստերի անցկացման վայրը, օրը, ժամը և հնարավորություն է ընձեռում շահագրգիռ անձանց ու հանրության ներկայացուցիչներին մասնակցելու նիստերին՝ իր վարչական շենքի հնարավորությունների սահմաններում, ստանալու օրակարգ և քննարկվող նյութերը, ներկայացնելու տեղեկություններ և հանդես գալու ելույթներով: Սպառողների համար սակագների հաշվարկման մեթոդիկաները, բնագավառների (համակարգերի) կառուցվածքին, սպառողների սպասարկման որակին և պայմաններին վերաբերող հարցեր նիստում քննարկվելու դեպքում

հանձնաժողովը ողջամիտ ժամկետում այդ մասին իրազեկում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը, կարգավորվող ոլորտի իրավասու պետական մարմինն և սպառողների շահերը պաշտպանող հասարակական կազմակերպություններին՝ հնարավորություն ընձեռելով նրանց ներկայացուցիչներին մասնակցելու նիստերին, հանդես գալու ելույթներով և առաջարկություններով: Նիստերի կազմակերպման և անցկացման վերաբերյալ կանոնակարգումների բարեփոխումները մշտապես հանձնաժողովի ուշադրության կենտրոնում են:

➤ Հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքը պարբերաբար թարմացվում է՝ հնարավորություն ընձեռելով զանգվածային լրատվամիջոցներին, սպառողների շահերը պաշտպանող հասարակական կազմակերպություններին և ցանկացած շահագրգիռ անձի իրազեկվել հանձնաժողովի գործունեության, հանրային ծառայությունների ոլորտի կարգավորման ներկա գործընթացների, ծառայությունների սպասարկման որակի, մատակարար-սպառող փոխհարաբերությունների և այլնի մասին: Կայքը պարունակում է տեղեկություններ ինչպես հանձնաժողովի գործող որոշումների, այնպես և քննարկվող նախագծերի, կարգավորվող ընկերությունների կողմից ներկայացվող սակագների հայտերի, վերջիններիս գործունեության տեխնիկատնտեսական ամփոփ ցուցանիշների, կարգավորման ոլորտին առնչվող նորությունների և հաղորդագրությունների, հանձնաժողովի հետ կապի միջոցների և այլնի մասին:

➤ Հանձնաժողովի կայքը հնարավորություն է ընձեռում հանրային ծառայությունների ոլորտի կարգավորվող ընկերություններին՝ պաշտոնական ինտերնետային կայքում գործող առցանց հաշվետվությունների հանձնման էլեկտրոնային հարթակի միջոցով համապատասխան հաշվետվությունները և տեղեկատվությունը հանձնաժողով ներկայացնել էլեկտրոնային եղանակով՝ առանց վարչական մարմին այցելելու:

Հանձնաժողովի հաղորդակցության գործառույթներն արդյունավետ իրականացնելու նպատակով ստեղծվել են նաև հարթակներ սոցիալական ցանցերում,

որոնց միջոցով սպառողների հետ շփումները կկրեն ավելի ինտերակտիվ և օպերատիվ բնույթ:

Կարևորելով հանրային իրազեկման մակարդակի բարձրացումը և այդ աշխատանքներում սպառողների շահերը պաշտպանող հասարակական կազմակերպությունների դերը՝ հանձնաժողովը 2023 թվականին կշարունակի հանրային հնչեղություն ունեցող, մասնավորապես, սակագների ձևավորմանը, փոփոխությանը և սպառողների իրավունքների պաշտպանությանն առնչվող հարցերի շուրջ սերտ համագործակցությունը ոլորտային հասարակական կազմակերպությունների հետ:

Հաշվի առնելով հանրության առջև հաշվետու լինելու օրենքի պահանջը, ինչպես յուրաքանչյուր տարի, այնպես և 2023 թվականին, հանձնաժողովը կիրապարակի նախորդ տարվա իր գործունեության հաշվետվությունը:

2023 թվականին հանձնաժողովի անդամները և մասնագետները հանրային հնչեղություն ունեցող խնդիրների շուրջ պարբերաբար հանդես կգան ճանաչողական բնույթի հաղորդումներով, պարզաբանումներով և հարցազրույցներով:

7. Միջազգային համագործակցություն

Հանձնաժողովը մշտապես համագործակցում է միջազգային կազմակերպությունների և այլ երկրների կարգավորող մարմինների հետ:

Մասնավորապես, հանրային ծառայությունների կարգավորման ոլորտում միջազգային լավագույն փորձն ուսումնասիրելու և Հայաստանի Հանրապետությունում այն կիրառելու կամ կիրառման հնարավորությունները դիտարկելու նպատակով հանձնաժողովը համագործակցում է Համաշխարհային բանկի, Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի, Ասիական զարգացման բանկի, ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության (USAID), ԱՄՆ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովների անդամների ազգային ասոցիացիայի (NARUC), Հեռահաղորդակցության միջազգային միության (ITU), Սևծովյան տարածաշրջանային կարգավորման նախաձեռնության (BSRI), Էներգետիկայի կարգավորող հանձնաժողովների տարածաշրջանային ասոցիացիայի (ERRA), ԵՄ

համապատասխան կազմակերպությունների, մասնավորապես՝ ԵՄ արևելյան գործընկերության երկրների էլեկտրոնային հաղորդակցության կարգավորող մարմինների խմբի (EaPeReg), Ջրի եվրոպական կարգավորողների կազմակերպության (WAREG), էներգետիկ համայնքի (Energy Community) հետ: Նշված կազմակերպությունների կողմից պարբերաբար կազմակերպվում են սեմինարներ տարբեր երկրների կարգավորողների համար էներգետիկ շուկաների ազատականացման, բաշխման և հաղորդման ցանցերի ցանցային կողեքսների մշակման, ցանցերի հուսալիության և անվտանգության, ներառյալ՝ կիբերանվտանգության, վերականգնվող ռեսուրսներից էլեկտրական էներգիայի արտադրության, էլեկտրոնային հաղորդակցության ոլորտի զարգացման, ջրամատակարարման և ջրահեռացման (կեղտաջրերի մաքրման) կարգավորման քաղաքականության, լայնաշերտ ինտերնետ հասանելիության զարգացման, դրա քարտեզագրման, 5G տեխնոլոգիայի ներդրման վերաբերյալ, ինչը հնարավորություն է տալիս հանձնաժողովին ուսումնասիրել միջազգային լավագույն փորձը և ստանալ համապատասխան տեղեկատվություն:

Հանձնաժողովը, հանդիսանալով էներգետիկայի կարգավորողների տարածաշրջանային ասոցիացիայի (ERRA), ԵՄ արևելյան գործընկերության երկրների էլեկտրոնային հաղորդակցության կարգավորող մարմինների խմբի (EaPeReg) և Ջրի եվրոպական կարգավորողների կազմակերպության (WAREG) անդամ, մասնակցում է նշված կազմակերպությունների տարեկան ընդհանուր ժողովներին, ինչպես նաև վերջիններիս կողմից ստեղծված համապատասխան կոմիտեների և աշխատանքային խմբերի նիստերին:

Որպես EaPeReg ցանցի 2022 թվականի նախագահող մարմին, հանձնաժողովը 2023 թվականին ևս շարունակելու է ակտիվ մասնակցությունը ցանցի աշխատանքներին՝ աջակցելով Վրաստանի ազգային հաղորդակցության և Իռլանդիայի հաղորդակցության կարգավորման հանձնաժողովներին՝ ցանցի 2023 թվականի նախագահողին և փոխնախագահողին, EaPeReg Troika ձևաչափի՝ գործող, նախկին և ապագա նախագահողների համագործակցության շրջանակում:

Բացի այդ, ԵՄ ԱԳ երկրների հեռահաղորդակցության կարգավորողների ցանցում գործող ռոումինգի հարցերով աշխատանքային խմբի շրջանակում

հանձնաժողովը մասնակցում է նշված տարածաշրջանում միջազգային ռոումինգի միասնական տարածք ձևավորելուն և միջազգային ռոումինգ ծառայության սակագների նվազեցմանն ուղղված աշխատանքներին, որոնք նախատեսվում է շարունակել նաև 2023 թվականի ընթացքում:

Հաշվի առնելով վերոգրյալը՝ հանձնաժողովը 2023 թվականին նախատեսում է նշված աշխատանքային խմբի շրջանակում մասնակցել ԵՄ ԱԳ երկրների և ԵՄ երկրների միջև միջազգային ռոումինգի միասնական տարածք ձևավորելու հնարավորությունն ուսումնասիրելու աշխատանքներին:

Միևնույն ժամանակ, ԵՄ ԱԳ երկրների հեռահաղորդակցության կարգավորողների ցանցում ռադիոհաճախականությունների հարցերով աշխատանքային խմբում հանձնաժողովը շարունակելու է աշխատել ռադիոհաճախականությունների տիրույթի տարածաշրջանային համաձայնագրի ստորագրման և հետագա կիրարկմանն ուղղությամբ:

2023 թվականի ընթացքում կշարունակվեն Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի համակարգմամբ գործող միջազգային աշխատանքային խմբի շրջանակում միջազգային ռոումինգ ծառայությունների արդար սակագների ներդրման համար անհրաժեշտ պայմանների ձևավորմանն ուղղված աշխատանքները: Այս առնչությամբ հանձնաժողովը շարունակելու է նաև աշխատանքները Եվրասիական տնտեսական միության անդամ պետությունների օպերատորների էլեկտրոնային հաղորդակցության ցանցերում միջազգային տրաֆիկի փոխանցումների ժամանակ խարդախությունների կանխարգելման հարցերով աշխատանքային ենթախմբի շրջանակում:

Ելնելով կարգավորող մարմինների հետ համագործակցության ընդլայնման, կարգավորման ենթակա ոլորտներում փորձի փոխանակման նկատառումներից, ինչպես նաև հաշվի առնելով Չեխիայի հեռահաղորդակցության գրասենյակի (CTU), Լատվիայի հանրային ծառայությունների հանձնաժողովի (PUC), Վրաստանի Էներգետիկայի կարգավորման ազգային հանձնաժողովի (GNERC), Ուկրաինայի էլեկտրոնային հաղորդակցության, ռադիոհաճախականությունների սպեկտրի և փոստային ծառայությունների մատուցման պետական կարգավորման ազգային հանձնաժողովի (NCEC) և Լեհաստանի էլեկտրոնային հաղորդակցության գրասենյակի

(UKE) հետ ստորագրված փոխըմբռնման հուշագրերը՝ հանձնաժողովը շարունակելու է վերջիններիս հետ համագործակցությունը:

2023 թվականի ընթացքում ԵՄ արևելյան գործընկերության երկրների հեռահաղորդակցության ոլորտի կարգավորողների ցանցում շարունակվելու են նաև աշխատանքները E&Y խորհրդատվական ընկերության հետ՝ EU4Digital նախաձեռնության շրջանակում, որոնք ուղղված են կարգավորող մարմինների անկախության ամրապնդմանը և նպաստում են «Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական միության և ատոմային էներգիայի եվրոպական համայնքի ու դրանց անդամ պետությունների միջև կնքված համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագրով» նախատեսված հանձնառությունների կիրարկման ճանապարհային քարտեզում ներառված միջոցառումների իրականացմանը:

Հանձնաժողովն իրեն վերապահված իրավասությունների շրջանակում պետական այլ մարմինների հետ համատեղ մասնակցելու է «Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական միության և ատոմային էներգիայի եվրոպական համայնքի ու դրանց անդամ պետությունների միջև կնքված համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագրի» կիրարկման միջոցառումների ծրագրով նախատեսված աշխատանքներին, ինչպես նաև Եվրոպայի էներգետիկ կարգավորողների խորհրդի (CEER) կողմից կազմակերպվող աշխատանքներին՝ «Արևելյան գործընկերության երկրներում մաքուր էներգիայի անցման խթանում» EU4Energy-ի նախաձեռնության շրջանակում:

Հանձնաժողովը, հանդիսանալով Եվրասիական տնտեսական միության մասին պայմանագրի «Բնական մենաշնորհների սուբյեկտների գործունեության կարգավորման միասնական սկզբունքների և կանոնների մասին արձանագրության» (պայմանագրի հավելված 20) շրջանակում նախատեսված աշխատանքների իրականացման համար Հայաստանի Հանրապետության կողմից լիազորված մարմին, շարունակելու է մասնակցել Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի բնական մենաշնորհների գծով Խորհրդատվական կոմիտեի աշխատանքներին:

Համագործակցելով Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության հետ՝ հանձնաժողովը

կշարունակի համագործակցությունը Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի համապատասխան կառույցների հետ՝ Եվրասիական տնտեսական միության էլեկտրաէներգետիկական և գազի ընդհանուր շուկաների ձևավորման ուղղությամբ տարվող աշխատանքներում:

2023 թվականին կշարունակվի արդյունավետ համագործակցությունը նաև Արցախի Հանրապետության հանրային ծառայությունները և տնտեսական մրցակցությունը կարգավորող պետական հանձնաժողովի հետ՝ համապատասխան օրենքների և կանոնների նախագծերի մշակման, լրամշակման, ոլորտների մասնագետների փորձի փոխանակման և այլ միջոցառումներին մասնակցության շրջանակում՝ ըստ կարգավորվող ոլորտների և գործառույթների:

8. Հանձնաժողովի կողմից բյուջետային մուտքերի ապահովում և 2023 թվականի պահպանման ծախսերի նախահաշիվ

2023 թվականին հանձնաժողովի վերահսկողության ներքո կգտնվի կարգավորվող ընկերությունների կողմից Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջե մուտքերի ապահովման գործընթացը՝ լիցենզիաների տուրքերի, ռադիոհաճախականությունների տրամադրման և օգտագործման վճարների, կարգավորվող ոլորտներում հանձնաժողովի կողմից կիրառվող տուգանքների, ինչպես նաև կայանները լիցենզիաներով ամրագրված ժամանակահատվածում չգործարկելու, լիցենզիայի պայմանները չկատարելու կամ ոչ պատշաճ կատարելու համար գանձվող ֆինանսական երաշխիքների գծով վճարումների մասով:

Ըստ կանխատեսումների՝ 2023 թվականին նշված աղբյուրներից պետական բյուջե կփոխանցվի շուրջ 8.4 մլրդ դրամ, որից ռադիոհաճախականությունների օգտագործման և թույլտվությունների տրամադրման գծով մուտքերը կկազմեն շուրջ 8.06 մլրդ դրամ:

Միաժամանակ, «Հանրային ծառայությունների կարգավորման պարտադիր վճարների մասին» օրենքի համաձայն՝ հանձնաժողովի լիազորությունների իրականացման համար անհրաժեշտ դրամական միջոցների գոյացման նպատակով հանրային ծառայությունների ոլորտի կարգավորվող անձանց կողմից 2023 թվականին

ևս պետական բյուջե կվճարվեն հանրային ծառայությունների կարգավորման պարտադիր վճարներ:

Հանձնաժողովի 2023 թվականի գործունեության ծրագրի կատարումն ապահովելու նպատակով նախատեսվող բյուջեն ձևավորվում է «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» օրենքի 38-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն:

Հանձնաժողովի 2023 թվականի տարեկան բյուջեի նախագծի վերաբերյալ կազմակերպվել է հանրային քննարկում, որի մասին տեղեկատվությունը հրապարակվել է հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում: Քննարկման մասնակիցներին ներկայացվել է հանձնաժողովի բյուջեի ձևավորման մեխանիզմը, ինչպես նաև պարզաբանվել են բյուջետային հայտի նախագծի հիմքում դրված ծախսային հաշվարկ-հիմնավորումները:

9. Հանձնաժողովի 2023 թվականի գործունեության ծրագրի հանրային քննարկումը

Հանձնաժողովի 2023 թվականի գործունեության ծրագրի նախագիծը հանրային քննարկման ներկայացնելու և ողջամիտ առաջարկությունները ծրագրում ներառելու նպատակով այն հրապարակվել է հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում, ինչպես նաև համապատասխան գրություններով ուղարկվել հանրային ծառայությունների ոլորտի կարգավորվող ընկերություններին և սպառողների շահերը ներկայացնող հասարակական կազմակերպություններին: Ներկայացված առաջարկությունները կամ ներառվել են ծրագրում, կամ տրվել են համապատասխան պարզաբանումներ:

Հանձնաժողովի 2023 թվականի գործունեության ծրագրով նախատեսված աշխատանքները կներառվեն 2023 թվականի աշխատանքային ծրագրում, որը կհաստատվի 2022 թվականի տարեվերջին և կհրապարակվի հանձնաժողովի պաշտոնական ինտերնետային կայքում: